

Αριθμ. Πρωτ. ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ: 3177
Ημερομ. Κατάθεσης: 7/2/2025

ΠΑΣΟΚ-ΚΙΝΗΜΑ ΑΛΛΑΓΗΣ

ΕΡΩΤΗΣΗ

Αθήνα, 7 Φεβρουαρίου 2025

**ΠΡΟΣ: Τον Υπουργό Περιβάλλοντος και Ενέργειας
Τον Υπουργό Εσωτερικών**

ΘΕΜΑ: Ανακύκλωση σε τέλμα - Η κυβέρνηση «θάβει» το μέλλον μας με την πολιτική της στη διαχείριση απορριμάτων

Κύριοι Υπουργοί,

Σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία της Eurostat, η Ελλάδα βρίσκεται στις τελευταίες θέσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης όσον αφορά την ανακύκλωση των αστικών αποβλήτων. Το ποσοστό ανακύκλωσης στη χώρα μας ανέρχεται μόλις στο 21%, με 16% να ανακυκλώνεται και 5% να μετατρέπεται σε λίπασμα (κομπόστ). Αυτό το ποσοστό είναι σημαντικά κάτω από τον μέσο όρο της ΕΕ, ο οποίος ανέρχεται σε 48%. Επιπλέον, σύμφωνα με στοιχεία του 2021, η Ελλάδα κατέγραψε 90 κιλά ανακυκλωμένων αποβλήτων ανά κάτοικο, το τρίτο χαμηλότερο ποσοστό στην Ευρώπη. Αναφορικά με τα απορρίμματα πλαστικών συσκευασιών, το 2019 ανακυκλώθηκε το 38% των απορριμμάτων αυτών στην Ελλάδα, ποσοστό επίσης κάτω από τον μέσο όρο της ΕΕ.

Την ίδια στιγμή, χώρες όπως η Γερμανία (67%), η Αυστρία (58%) και η Ολλανδία (56%) έχουν καταφέρει να δημιουργήσουν αποτελεσματικά συστήματα ανακύκλωσης και διαχείρισης

απορριμμάτων, ελαχιστοποιώντας την ταφή. Αντίθετα, στην Ελλάδα, πάνω από το 75% των απορριμμάτων εξακολουθεί να καταλήγει σε χώρους υγειονομικής ταφής, παρά τους ευρωπαϊκούς στόχους που επιτάσσουν τη μείωση της ταφής κάτω από 10% έως το 2035.

Ανησυχία προκαλεί επίσης το γεγονός ότι η χώρα μας έχει λάβει πολλαπλές προειδοποιήσεις από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ενώ ήδη της έχουν επιβληθεί πρόστιμα για μη συμμόρφωση με τις Οδηγίες της Ε.Ε.. Ενδεικτική η καταδίκη της χώρας μας από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο, το 2014, για την παράβαση της Οδηγίας 1999/31/ΕΚ σχετικά με τους χώρους υγειονομικής ταφής, και ειδικότερα για τη συνέχιση λειτουργίας του ΧΥΤΑ Φυλής, ο οποίος δεν πληρούσε τα απαιτούμενα περιβαλλοντικά κριτήρια. Το 2021, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο καταδίκασε εκ νέου την Ελλάδα για τη μη συμμόρφωση με την Οδηγία 1999/31/ΕΚ, επιβάλλοντας της πρόστιμο ύψους 2,7 εκατομμυρίων ευρώ, καθώς και ημερήσιο πρόστιμο για κάθε μέρα καθυστέρησης στην επίλυση των παραβάσεων.

Επιπλέον, η χώρα κινδυνεύει να αντιμετωπίσει νέα πρόστιμα για την ανακύκλωση και τη μη συμμόρφωση με τους ευρωπαϊκούς στόχους για τη διαχείριση των απορριμμάτων. Η ΕΕ έχει καθορίσει στόχους για την ανακύκλωση των αποβλήτων, που περιλαμβάνουν την ανακύκλωση του 50% των απορριμμάτων συσκευασιών μέχρι το 2025 και 55% μέχρι το 2030. Οι καθυστερήσεις στην εφαρμογή των στόχων αυτών και οι χαμηλοί δείκτες ανακύκλωσης στην Ελλάδα θέτουν τη χώρα σε κίνδυνο καθώς παραβιάζονται οι οδηγίες 94/62/ΕΚ για τα απορρίμματα συσκευασίας και 2008/98/ΕΚ για τα απόβλητα.

Οι λόγοι για τους οποίους η Ελλάδα παραμένει πίσω στους δείκτες ανακύκλωσης είναι πολυδιάστατοι και συνδέονται με σειρά οργανωτικών, οικονομικών και πολιτικών παραμέτρων. Κάποιοι από τους βασικότερους λόγους είναι:

1. Έλλειψη Υποδομών Ανακύκλωσης

Η Ελλάδα έχει περιορισμένες υποδομές ανακύκλωσης, ειδικά σε περιοχές εκτός των μεγάλων αστικών κέντρων. Υπάρχει έλλειψη σύγχρονων κέντρων διαλογής και ανακύκλωσης, καθώς και επαρκών μονάδων κομποστοποίησης. Αυτό περιορίζει τη δυνατότητα να ανακυκλώνονται τα απορρίμματα σε εθνικό επίπεδο. Ενώ ο αριθμός των μπλε κάδων (για ανακυκλώσιμα υλικά) έχει αυξηθεί, δεν υπάρχει ένα ενιαίο και αποτελεσματικό σύστημα συλλογής και διαχωρισμού των

υλικών στην πηγή, με αποτέλεσμα πολλά υλικά να καταλήγουν σε ΧΥΤΑ (Χώρους Υγειονομικής Ταφής Απορριμμάτων) παρά να ανακυκλώνονται.

2. Κακοδιαχείριση από τον Ειδικό Διαβαθμιδικό Σύνδεσμο Νομού Αττικής (ΕΔΣΝΑ)

Ο ΕΔΣΝΑ, ο οποίος διαχειρίζεται τη μεγαλύτερη ποσότητα απορριμμάτων της χώρας, παρουσιάζει έλλειψη στρατηγικής στην ανακύκλωση. Ο ΧΥΤΑ Φυλής, ο οποίος λειτουργεί παρά τις δεσμεύσεις για το κλείσιμό του, συνεχίζει να αποτελεί τον βασικό αποδέκτη των απορριμμάτων της Αττικής (περίπου 85%), με ελάχιστη πρόοδο στην προώθηση εναλλακτικών λύσεων. Και ενώ θεωρητικά, έχει την ευθύνη να προωθεί την ανακύκλωση και τη βιώσιμη διαχείριση απορριμμάτων, τα στοιχεία δείχνουν ότι παραμένει προσανατολισμένος στην ταφή. Επιπρόσθετα, το πάρτυ με την κακοδιαχείριση και τη σπατάλη δημόσιου χρήματος καλά κρατεί. Τελευταίο επεισόδιο, αποτελεί το σκάνδαλο με τα 34,7 εκατ. ευρώ του «τέλους ταφής» που εξαφανίστηκαν και το πόρισμα της Αρχής Διαφάνειας να είναι καταπέλτης.

3. Ζητήματα Διαφάνειας και Αποτελεσματικότητας του Ελληνικού Οργανισμού Ανακύκλωσης (ΕΟΑΝ)

Ο ΕΟΑΝ, που έχει την ευθύνη για την εποπτεία και ανάπτυξη της ανακύκλωσης στην Ελλάδα, παρουσιάζει έλλειψη ελέγχων και αποτυχία στην εφαρμογή αποτελεσματικών πολιτικών. Ενδεικτικό είναι το γεγονός ότι η τελευταία έκθεση του ΕΟΑΝ δημοσιεύθηκε το 2018, με τα στοιχεία να υπογραμμίζουν μια στασιμότητα σε επίπεδα που θυμίζουν τριτοκοσμικές συνθήκες. Παρά τα τέλη ανακύκλωσης που πληρώνουν οι πολίτες, το σύστημα των μπλε κάδων παραμένει αναποτελεσματικό, καθώς μόνο το 10-15% των υλικών που συλλέγονται ανακυκλώνονται πραγματικά. Επιπλέον, τα Συστήματα Εναλλακτικής Διαχείρισης (ΣΕΔ), που λειτουργούν υπό την εποπτεία του ΕΟΑΝ, δεν έχουν αποδώσει τα αναμενόμενα, ενώ υπάρχουν αμφιβολίες για το αν οι εισφορές των εταιρειών χρησιμοποιούνται πράγματι για την ανάπτυξη νέων ανακυκλωτικών υποδομών.

4. Διαρθρωτικά Προβλήματα και Νομοθετικές Παρεμβάσεις

Παρά τις εξαγγελίες για εκσυγχρονισμό του συστήματος διαχείρισης απορριμμάτων, τα τελευταία χρόνια έχουν σημειωθεί σοβαρά προβλήματα κακοδιαχείρισης και έλλειψης στρατηγικού σχεδιασμού. Με τον Νόμο 4819/2021, η κυβέρνηση προχώρησε σε υποχρεωτικές συγχωνεύσεις

των ΦΟΔΣΑ, γεγονός που προκάλεσε αντιδράσεις από δήμους και περιφέρειες. Ο συγκεντρωτικός χαρακτήρας των νέων δομών έχει δημιουργήσει διοικητικά εμπόδια, ενώ πολλοί μικροί δήμοι καταγγέλλουν ότι δεν έχουν πλέον λόγο στη διαχείριση των απορριμμάτων τους.

5. Πολιτικοί και Οικονομικοί Ανασταλτικοί Παράγοντες

Η εξάρτηση από το «μοντέλο ταφής» των απορριμμάτων έχει δημιουργήσει ισχυρά οικονομικά συμφέροντα που αντιτίθενται στις πολιτικές ανακύκλωσης. Οι ΧΥΤΑ εξακολουθούν να αποτελούν τη φθηνότερη λύση για τους δήμους και τον κρατικό προϋπολογισμό, γεγονός που ενισχύει την αδυναμία αλλαγής της κατεύθυνσης προς την ανακύκλωση. Επίσης, η έλλειψη επαρκούς χρηματοδότησης για την ανάπτυξη νέων υποδομών και την ενίσχυση της κυκλικής οικονομίας καθυστερεί την εφαρμογή πιο φιλόδοξων πολιτικών. Η πολιτική βούληση δεν έχει μετουσιωθεί σε πραγματικά έργα ή δράσεις. Η εφαρμογή των σχεδίων καθυστερεί, και πολλές φορές οι στόχοι αναθεωρούνται ή παρατείνονται χωρίς να γίνονται ουσιαστικές βελτιώσεις.

Επειδή όλα τα παραπάνω αναδεικνύουν το τεράστιο πρόβλημα στη διαχείριση των απορριμμάτων στην Ελλάδα: την έλλειψη πολιτικής βούλησης και ελέγχου, που οδηγεί σε οικονομική επιβάρυνση των πολιτών και περιβαλλοντική υποβάθμιση.

Επειδή για να μπορέσει η Ελλάδα να βελτιώσει τη θέση της στους δείκτες ανακύκλωσης, απαιτείται συνολική αναδιάρθρωση του συστήματος διαχείρισης απορριμμάτων, ισχυρή πολιτική βούληση για την καταπολέμηση της κακοδιαχείρισης και την ενίσχυση των υποδομών, καθώς και εκτεταμένη ενημέρωση και εκπαίδευση των πολιτών.

Ερωτάστε κκ Υπουργοί

- 1. Πώς εξηγεί η κυβέρνηση το γεγονός ότι η Ελλάδα βρίσκεται τόσο πίσω στους δείκτες ανακύκλωσης, παρά τις δεσμεύσεις που έχει αναλάβει έναντι της Ευρωπαϊκής Ένωσης;**
- 2. Πώς αξιολογείτε την απόδοση των συγχωνεύσεων ΦΟΔΣΑ που θεσμοθετήθηκαν με τον Ν. 4819/2021; Υπάρχει σχέδιο αναθεώρησης του μοντέλου, ώστε να εξασφαλιστεί μεγαλύτερη διαφάνεια και τοπικός έλεγχος;**

3. Με δεδομένες τις καταγγελίες της Εθνικής Αρχής Διαφάνειας για κακοδιαχείριση στον ΕΔΣΝΑ, υπάρχουν σχέδια για ενίσχυση της διαφάνειας και του ελέγχου στη λειτουργία του;
4. Τι μέτρα λαμβάνετε για να αποφευχθεί η συνέχιση της λειτουργίας του ΧΥΤΑ Φυλής, που επιβαρύνει το περιβάλλον και την υγεία των κατοίκων;
5. Ο ΕΟΑΝ έχει κατηγορηθεί για ελλιπείς ελέγχους και χαμηλή αποδοτικότητα στα Συστήματα Εναλλακτικής Διαχείρισης. Σκοπεύετε να προχωρήσετε σε μεταρρυθμίσεις, ώστε να διασφαλιστεί η αξιοποίηση των τελών ανακύκλωσης προς όφελος των πολιτών, χωρίς να στραγγαλίζονται οι δήμοι με το τέλος ταφής;
6. Υπάρχουν συγκεκριμένα σχέδια για την ενίσχυση της διαλογής στην πηγή και την ανάπτυξη υποδομών κυκλικής οικονομίας, ώστε η Ελλάδα να φτάσει τους στόχους που έχει θέσει η Ε.Ε.;
7. Με δεδομένο ότι η χώρα κινδυνεύει με νέα πρόστιμα από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή λόγω μη συμμόρφωσης με τις Οδηγίες για τη διαχείριση απορριμμάτων, τι μέτρα λαμβάνει το Υπουργείο ώστε να αποφύγει μια νέα οικονομική επιβάρυνση για τους πολίτες;

Ο ερωτών βουλευτής

Μανώλης Χριστοδουλάκης